

D.VOORHOOF

“Vrijheid van nieuwsgaring tijdens betoging in het gedrang”.

In : De Journalist, 2014/177, 9

Journalistieke vrijheid van nieuwsgaring tijdens betoging beknot

Onlangs liet het Europees Mensenrechtenhof een opmerkelijke inmenging in de journalistieke garingsvrijheid overeind. In de zaak *Pentikäinen t. Finland* maakte het Hof er geen probleem van dat een persfotograaf/journalist die verslag uitbracht van een demonstratie, door de politie gearresteerd werd en achteraf ook nog strafrechtelijk vervolgd werd. De journalist had een politiebevel, dat gericht was tot de betogers om de demonstratie te ontbinden en de omgeving te verlaten, niet nageleefd. Dat de journalist zijn werk deed als ‘*public watchdog*’ kon niet helpen als verweer.

Betoging, geweldpleging en journalistieke nieuwsgaring

De zaak *Pentikäinen t. Finland* betreft de vraag of een journalist (persfotograaf) die verslag uitbracht over een demonstratie die uit de hand liep en finaal gewelddadig werd, mag gearresteerd, vervolgd en veroordeeld worden omdat hij geen gevolg gaf aan een politiebevel om de omgeving te verlaten. Het is duidelijk dat in een dergelijke context sprake is van een inmenging in de expressie- en informatievrijheid van de journalist in toepassing van artikel 10 EVRM. De vraag is evenwel of die inmenging kan gerechtvaardigd worden. Er is geen discussie dat de inmenging voorzien was bij wet en een legitiem doel nastreefde. Het politiebevel was namelijk gericht op de bescherming van de openbare orde en veiligheid, alsook op het voorkomen van strafbare feiten en geweldplegingen. De cruciale vraag is of de gewraakte maatregelen tegen de journalist ook kunnen verantwoord worden als “nodig in een democratische samenleving” zoals bedoeld in artikel 10 § 2 EVRM. Het Europees Hof sluit zich aan bij de argumenten van de Finse rechtscolleges. Die beklemtoonden dat er speciaal een beveiligde zone voor de pers georganiseerd was om verslag te kunnen uitbrengen over de demonstratie, maar dat de journalist/persfotograaf had verkozen daarvan geen gebruik te maken. Aan de journalist waren geen beperkingen opgelegd in verband met zijn nieuwsverslaggeving, zijn camera was niet in beslag genomen en hij kon alle foto’s gebruiken die hij tijdens de betoging genomen had. Het bevel om de betoging te verlaten kwam er pas nadat de demonstratie echt gewelddadig was geworden. Bovendien was er ook iets misgelopen met de identificatie waardoor het voor de politie niet meteen duidelijk was of men met een activist dan wel met een journalist te maken had. Dat Pentikäinen gedurende 18 uur aangehouden bleef was ook al niet om erg zwaar aan te tillen, want in die duur van de detentie zat immers een overnachting en hij werd als één van de eersten van de 121 aangehouden personen ’s anderdaags terug op vrije voeten gesteld. Uiteindelijk was de journalist ook geen straf opgelegd omdat de Finse rechtscolleges al bij al het misdrijf in kwestie in hoofde van de journalist verschoonbaar achtten. Om al deze redenen en rekening houdend met de appreciatiemarge die aan de lidstaat toekomt, concludeert het EHRM dat artikel 10 EVRM niet is geschonden.

Dissenters : rol van “public watchdog” in het gedrang

Unaniem is het Hof evenwel niet. Twee rechters zijn het immers duidelijk met deze interpretatie niet eens. In een forse *dissenting opinion* argumenteren zij waarom volgens hen juist wel sprake is van

een schending van artikel 10 EVRM. De *dissenters* voeren aan dat de journalist zijn werk deed als “*public watchdog*” en hij dus niet diende behandeld, gearresteerd en vervolgd te worden als een deelnemer aan de demonstratie. Het is immers juist wanneer een betoging uitdraait op geweldplegingen en tussenkomsten door de politie, dat het belangrijk is dat de pers zijn rol kan vervullen en de samenleving erbij gebaat is om te weten wat zich precies afspeelt: “*The reason is because in a democratic society the public have the right to know what happens during such difficult times. This right forms one of the basic safeguards of democracy*”. Helemaal onaanvaardbaar vinden de *dissenters* dat de journalist, toen helemaal duidelijk was dat hij niet aan de betoging deelnam maar erover verslag uitbracht als persfotograaf in opdracht van het weekblad waarvoor hij werkte, toch nog werd vervolgd en finaal ook veroordeeld werd voor het niet opvolgen van een politiebevel dat tot de betogers was gericht. De twee *dissenting judges* kunnen dan ook niet akkoord gaan met de bevinding dat de nationale rechtscolleges alle rechten en belangen in deze zaak goed tegen elkaar hebben afgewogen en dat de maatregelen tegen de journalist nodig waren in een democratische samenleving: “*On the contrary, the case reveals a one-sided attitude on the part of the authorities, one likely to create a “chilling effect” on press freedom*”. Maar deze zienswijze en nochtans pertinente argumenten hebben de meerderheid van het Hof niet kunnen overtuigen.

Pentikäinen heeft nog tot 4 mei de tijd om, eventueel gesteund door nationale of internationale organisaties van journalisten zoals de IFJ of de EFJ, een verzoek in te dienen tot verwijzing naar de Grote Kamer van het Hof. Een optie die zeker te overwegen is, want het arrest van het Europees Hof van 4 februari 2014 in de zaak Pentikäinen zou politie en overheden in andere landen kunnen inspireren.

Dirk Voorhoof doceert mediarecht aan de Universiteit Gent en is lid van het Human Right Centre en het Center for Journalism Studies. Hij is ook lid van de Vlaamse Regulator voor de Media.

EHRM 4 februari 2014, *Pentikäinen t. Finland*, via <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng>